

Budapesti Bazár

Szépirodalmi képes divatlap

Megjelenik havonként kétszer.	Felolós szerk. és kiadótulajdonos Király János.	Előfizetési ára: Negyedévre 1 frt 50 kr.
— Izlés. * Takarékoság. * Munka. —		

A Budapesti Bazár keletkezésének története.

Irta: KIRÁLY JÁNOS.

1859-ben, mielőtt a Kazinczy-ünnepélyek megindultak az országban, melyek ugyszólván első mozdu-latát képezték a nyilvános nemzeti életnek a leigázó Bach-uralom után, én, mint volt honvéd-százados, már évek óta Pesten laktam. Sok, sok ezer magyar ifjut kizökkentett a forradalom rendes pályájából; mert hát mindnyájan kötelességünknek tartottuk 1848-ban azon zászlók alá sorakozni, melyekre a magyar nemzet szabadsága volt felírva. Tehát én is, mint annyi lelkes tár-sam, a könyvet karddal cseréltem fel, hogy szolgáljam hazámat, s a szabadságharcz lezajlása után siettem fel a fővárosba, ahol még legbiztosabban lehetett elveszni az ember-erdőben, hogy az akkor szokásos zsarnokság üldözői elől mentve legyen valaki.

De mihez fogjak én ebben a nagy városban, gondoltam magamban, akkor, mikor a nemzeti élet a tetsz-halál álmát aludta! Hát lettem magántanító, adtam ma-gánházaknál tanórákat s így tartám fenn magamat fáradságos, de buzgalmas munkával.

1859. évben a zsarnok rendszer végvonaglását élte. Érezte, hogy nemsokára meghal; de épen ezért

jázas türelmetlenséggel üldözte a nemzeti szellem nyilatkozását mindenütt; de leginkább a sajtó terén. Egy-másután csukták be a szerkesztőket, (pedig alig volt három-négy magyar lap akkor!) ha csak célozni is mertek soraik közt a nemzeti élet közeledő hajnalára.

Ekkor jutott nekem eszembe, hogy jó volna egy oly lapot alapítani, mely képviselné a magyar hölgyek érdekeit minden tekintetben, s úgy irodalmi, mint az akkor föléledt magyar nemzeti viseletre irányadó, izlés-nemesítő legyen.

Volt ugyan akkor is női lap, nevezetesen „*Hölgy-futár*“, a „*Nefelejcs*“ és a „*Divatcsarnok*“; de egyik sem nyújtott a magyar hölgy-közönségnek, dacára különben jelességöknek, a divat és női kézimunka terén semmit, ami által a roppant számban betolakodó német-nyelvű, tehát nemzetiségünket megmételyező divatlapokat nélkülözhetőkké tette volna. Bizony, fájdalmasan kell bevallanunk, hogy akkor a magyar hölgyek nagy része, aki csak divatlapot járatott, mind a külföldről járatta azt.

Ekkor alapítottam én meg *harminczhét évvel* ez előtt a „*Budapesti Bazárt*“. Céлом volt e lap alapításával először az, hogy utat találjak a magyar irodalomnak a magyar családok körébe; másodsor az, hogy az akkor fölébredt nemzeti női divatnak — szakértő társaimmal együtt irányt adjak, s az izlést nemes irányban fejleszsem.

Hej, de nem ment ám oly könnyen ez a meg-alapítás, mint amily könnyen most ide leirom!

Worafka és Prottman, a császári rendőrség fő-nőkei irtóztak mindentől, ami magyar volt, s ellenségei, üldözői voltak különösen a magyar sajtónak. Pedig ezektől a nagyhatalmu uraktól függött akkor, hogy valaki a szerkesztőjogot megnyerhesse.

Volt is velők kellemetlenségem elég! Német nyelven kellett beadnom hozzájuk a kérvényt, hogy enge-

délyezzék nekem a jogot, egy női lap szerkesztésére. Igen ám, de a buzgó császári rendőrség először is szigorúan vizsgálatot tartott ellenem, s minthogy 1848-ban mozgósított önkénytes kapitány voltam, szolgáltam a *Perczel* hadtestében, kinek parancsnoksága alatt résztvettem több csatában, — majd 1849-ben a pétervári helyőrségben *Kiss Pál* parancsnoksága alatt voltam százados, egész a kapitulációig: tehát mint rebelist, mint lázadót visszautasítottak folyamodványommal, melynek hátiratán nagy bölcseséggel azt is felhozták az elutasítás indokául, hogy három magyarnyelvű lapnál többet nem szabad Magyarországon szerkeszteni.

Én azonban nem nyugodtam bele ebbe a rövid, igazi policájos visszautasításba. Gondoltam magamban, majd csak lesz mód arra, hogy tervemet valósítsam. És lett is, találtam módot!

Volt nekem egy kedves emberem Budán, ki a *Franz* helytartósági tanácsos osztályában őrnagyi ranggal beosztva szolgált. Ez a kedves emberem *Csuha* ezredes volt, egykori honvédbajtársam, a ki mindenütt, ahol csak lehetett, segédkezet nyújtott fegyvertársainak, ha ügyökben, bajokban hozzá fordultak tanácsért, befolyásért, — jóllehet ez által esetleg állását és rangját is kockára tette az akkori schwarzgelb világban.

Hát ez az én kegyes emberem beajánlott engem *Franz* tanácsos ur ő méltóságának. Ez volt szerencsém; mert a tanácsos ur nagyhatalmu ur volt abban az időben, még a főpolicáj hivatalfőnökei is adtak a szavára. Aztán volt a tanácsos urban egy kis jó lélek is, minélfogva, midőn elsoroltam neki sanyaru helyzetemet s hogy az én lapom nem fog sem politikával, sem rebellis propaganda-gyűjtéssel foglalkozni, az annyira hatott a tanácsos urra, hogy utasítást adott rögtön a főpolicájnak, miszerint kérvényemet elfogadják és hivatalosan is megerősítsék, az az: a szerkesztőségi jogot nekem megadják, illetőleg engedélyezzék.

Igy sikerült nekem megalapítani a „*Budapesti Bazárt*“, melynek akkor ez volt a neve: „*Pesti-Hölgydivatlap*“, s melynek első számai 1859-ben jelentek meg.

Hanem még itt nem volt vége a küzdelemnek, mely-lyel én ezt a lapot megindítottam. Először is arra kellett gondolnom, hogy összeköttetésbe lépjek egy jóhírű divatkereskedéssel, a mi könnyen ment. Az *Alter és Kiss* divatcsarnokában állítottuk össze az első divattudósítást és divatképet, melynek színezését feleségem és magam sajátkezűleg eszközöltük, persze, hogy ez a divatkép eleinte nagyon kezdetleges volt, egész addig az ideig, a míg Budán felfedeztem egy divatkép-színezőt, a kinek ez volt a mestersége s ekkor már csinosabb, tetszősebb divatképet mellékelhettem lapomhoz.

A szépirodalmi részét csakhamar elkezdték szép és jeles dolgozataikkal támogatni az akkori magyar írók és költők jelesebbjei s első főmunkatársamul *Bródy Zsigmond*ot nyertem meg, ki azután sokáig a „*Pesti Napló*“nak lett jeles vezércikkírója s jelenleg a hazafias szellemű „*Neues Pester Journal*“ tulajdonos szerkesztője.

Bródy után a főmunkatársi állást *Beniczky Emil* foglalta el, e korán elhunyt tehetséges beszélyíró, kinek helyét azután *Áldor Imre* töltötte be lapomnál, ez élénk-tollu hirlapíró; de egy év múlva hivatása a politikai hirlapírás terére szőlitotta e jeles főmunkatársamat s így 1864-ben ennek helyébe lépett *Komócsy József*, a magyar nők kedvenc költője, a ki 1884-ben vált meg a „*Budapesti Bazártól*“, elfoglalván helyét fiam, *Király Kálmán*, ki *Radnay Erna* néven azóta állandó főmunkatársam.

A „*Budapesti Bazár*“ történetében nagy forduló-pontot képez ama változás, mely 1873-ban érte lapomat. Beláttam ugyanis, hogy a szerény külsejű „*Pesti Hölgydivatlap*“, mely a maga idejében oly fontos szolgálatot tett kedves olvasónőinknek, többé nem áll azon szín-vonalon, hogy a haladó kor követelményeinek megfelel-

hessen s minden alapos igényt kielégíthessen. Elhatároztam tehát, hogy a kis „*Pesti Hölgy divatlapot*“ átalakítom a jelen formában megjelenő „*Budapesti Bazár*ra.“

Elhatározásom ténynyé vált, a mint azt régibb kedves előfizetőim tudhatják s ma a „*Budapesti Bazár*“ az, a mi, a minek lennie kell, egy oly illusztrált szépirodalmi divatlap, mely bátran kiállhatja a versenyt minden hasonlóirányu, bármely diszes külföldi lappal is. És hogy nemcsak a divatrészre, a női kézimunkákra látszassam fektetni a fősúlyt, a nyolc oldalas szépirodalmi részen kívül lapom minden számához egy iv regénymellékletet is csatoltam.

Igy tehát, bár költséges kiadással, de végre sikerült a művelt magyar hölgyközönségnek egy lapot nyújtanom, mely nem zárja ki ugyan még a tökéletesedhetés feltételét, de már is olyan, hogy — szerénytelenség nélkül szólva, — minden családnak igazi barátja e lap, melyben hölgyeink megtalálhatják irodalmi és divatrészében mindazt, a mit a salon, pipereasztal, munkaszoba és a gazdasszonykodás nagyrészen követel.

Hogy voltak a „*Budapesti Bazár*“-nak ellenségei is, az nagyon természetes. Hogy ne lettek volna! Én sohasem tartoztam a szerkesztők ama fajához, a kik tele lármázzák a világot, reklámokat csináltatnak magoknak és lapjaiknak, hogy az olvasó közönséget magukhoz édesgessék. Sohasem jártam egyik szerkesztőségből a másikba, hogy pajtáskodással keressek hirt, nevet a „*Budapesti Bazár*“-nak, hanem dolgoztam, fáradtam, mert mindig az volt meggyőződése, hogy nem a lármás, vásári zaj, hanem a munka szoliditása s ez által a lap lehető jósága hozza meg az elismerést számomra. A „*Bach-korszakban*“ a császári policáj támadta meg gyakran lapomat, annak hazafias iránya miatt; majd később, midőn már a szabadság szelleme a nemzet újra ébredése alkalmával elsöpörte a policájt, támadtak oly jóakaratu kollegák, kik irigyelték tőlem nemcsak a

mindennapi, becsületes munkával szerzett kenyeret, de a magyar hölgyek bizalmát is.

De hálistennek azért én is, lapom is élünk; az áskálódás egyikünknek sem ártott, legfeljebb ideig-óráig tartó kellemetlenséget szerzett. Ezt a kellemetlenséget pedig én elfeledem és megbocsátom azoknak, a kik nekem szereztek; mert a jók elismerése bőven kárpótolt azért engemet.

És ezzel végére járok a „*Budapesti Bazár*“ harminchét éves történetének. Fel kellene még sorolnom azon magyar írók neveit, kik munkásságukkal a „*Budapesti Bazárt*“ megtisztelték; de közel egy félszázadnak csaknem mindegyik jeles íróját megneveznem sok lenne!

S most, midőn befejezem a „*Budapesti Bazár*“ harminchét éves történetének vázlatos leírását, teszem azt azon óhajtással, igaz szívem azon forró óhajtásával:

Isten áldása legyen szeretett közös édes anyákon: a magyar hazán!

